

Als we het hebben over uierontstekingen, hebben we het bijna zonder uitzondering over melkvee en niet over vleesvee. Er bestaat echter een specifieke mastitisvorm die we ook bij vleeskoeien aantreffen, namelijk zomermastitis, ook wel zomerwrang genoemd.

Zomerwrang of zomermastitis bij vleesvee is een acute infectie van het uierweefsel van in hoofdzaak jongvee dat op de weide graast, maar het wordt ook wel gezien bij oudere, droogstaande koeien, bij jonge kalveren en zelfs bij stieren. Zomerwrang wordt veroorzaakt door de etterkiem *Arcanobacterium pyogenes* en enkele andere mastitiskiemen, waarvan *Peptococcus indolicus* de belangrijkste is.

uierkwartier erg gezwollen en opgezet te zijn. Het is erg pijnlijk en het uitvloeisel is bloederig en etterig. Af en toe zien we ook opgezwollen hakken. Als men er snel bij is, kan het kwartier in een zeldzaam geval gereed worden door een doorgedreven algemene en lokale behandeling en het systematisch leegtrekken van het aangetaste kwartier. Betreft het een al wat oudere infectie, dan

Een Engelse studie uit 1991 schatte dat ongeveer de helft van de melkveebedrijven minstens één geval van zomermastitis per jaar heeft.

Extrapolatie naar onze situatie en naar vleesvee is echter moeilijk. Bij melkvee is ongeveer de helft van de verliezen door zomermastitis te wijten aan de verminderde melkproductie en ongeveer 40 procent van de economische verliezen kan teruggebracht worden tot waardeverlies van de aangetaste dieren in combinatie met vervroegd opruimen en abortus. De echte kosten bij vleesvee zijn de behandelingskosten van het dier, een mogelijke groeiachterstand als het een vaars betreft en eventueel het verlies van het kalf bij abortus. Samengeteld kan deze som behoorlijk oplopen.

Vliegen bestrijden als preventie

De preventie van zomermastitis zal er voornamelijk uit bestaan vliegen te bestrijden bij droge koeien en drachtige vaarzen tijdens het weideseizoen. Dit zal er niet alleen toe leiden dat er minder zomerwrang voorkomt in de kudde, maar ook dat andere uierinfecties minder kans krijgen zich te ontwikkelen. Bij melkvee is dit erg belangrijk. Het is namelijk aangetoond dat ook andere mastitisverwekkers, zoals *Staphylococcus aureus*, door vliegen kunnen worden overgebracht. Daarnaast zullen ook minder dieren last hebben van ooginfecties met *Moraxella bovis*, ook wel 'de vlek' genoemd. Dit is een vervelende aandoening die nogal eens gezien wordt bij jonge dieren op weiden met water en struikgewas of bos in de na-

Sarne De Vliegheer

bijheid. De dieren vertonen erge oogvloei en knijpen hun aangetaste ogen dicht. De dierenarts zal de dieren die het ergst zijn aangetast lokaal met antibiotica moeten behandelen.

Een goede vliegenbestrijding bekomt men door het plaatsen van twee insecticideoorflappen per dier. Het plaatsen van deze

Zomer wrang te lijf

Mastitis bij vleesvee is makkelijk te voorkomen door een goede vliegenbestrijding

Aangezien de etterkiem zich enkel in het uierweefsel kan nestelen op het moment dat er geen melkproductie en dus geen spoelend effect is, zien we zomermastitis zo goed als uitsluitend bij droogstaande dieren.

Zomerwrang komt – vandaar ook de naam – voornamelijk voor in de zomermaanden. Dit houdt verband met het feit dat de kiemen worden overgebracht door de zomerwringvlieg of *Hydrotea irritans*. Deze vlieg is voornamelijk actief tijdens de zomer en dan nog het liefst bij warm en vochtig weer. De vlieg houdt zich het liefst op boven zandgronden waar weiland wordt afgewisseld met bos en dus kunnen we op dergelijke weiden de meeste problemen verwachten.

Pijnlijk en etterig

In de meeste gevallen zijn de dieren die besmet zijn met de ziektekiemen behoorlijk ziek: ze hebben koorts, komen niet eten en zonderen zich af van de kudde. Dit is ook wat de veehouder opvalt als hij langsgaat op de weide: één van de koeien zondert zich af, is wat slecht te been, loopt met een kromme rug of raakt moeilijk recht en komt niet eten.

Bij een nadere controle blijkt dan een

is er sprake van abcesvorming en zal de behandeling eruit bestaan het abces te draineren. Hiervoor zal de dierenarts moeten geraadpleegd worden, die de tepel zal klieven of afzetten. Dit zorgt ervoor dat de ettervlokken makkelijker uit het kwartier weg kunnen lopen zodat ze het aangetaste dier niet verder ziek maken.

Het openhouden van de opening is erg belangrijk en is een belangrijke taak voor de veehouder. Daarnaast is algemeen behandelen met penicilline noodzakelijk om uitzaaiingen in het lichaam effectief te bestrijden. Ook een langwerkende pijnstiller mag niet vergeten worden, want de dieren zien erg af. Indien de koorts erg hoog is, moet ook deze afdoend bestreden worden, zeker als het dier drachtig is, anders verhoogt de kans op abortus of vroeggeboorte.

Weinig onderzoek naar verliezen

Er is heel weinig onderzoek gedaan naar het voorkomen van zomermastitis bij vleesvee. Hoe vaak het voorkomt in België is dan ook niet bekend, doch in onze eigen praktijk zien we ieder jaar enkele gevallen.

Zomermastitis zien we zo goed als uitsluitend bij droogstaande dieren

flappen wordt het best uitgesteld tot de maand juni, de maand waarin de eerste vliegen terug te vinden zijn die zomerwrang veroorzaken. Tijdens de rest van het weideseizoen zijn de dieren dan goed beschermd.

Een goed alternatief is het behandelen van de dieren met een 'pour-on' insecticide middel tijdens het weideseizoen. Dit kost wel wat meer inspanning, zeker gezien het feit dat een eenmalige behandeling niet volstaat. Het goed opvolgen van de bijsluiters en het advies van de dierenarts is hier van belang, zodat de dieren afdoende en permanent beschermd zijn.

Ook het afsluiten van de slotgaten met uitwendige tepelafsluiters en het behandelen van de droogstaande kwartieren met droogzetters werkt preventief. Droogstaande dieren niet op risicoweiden plaatsen of eventueel binnenhouden tijdens risicomomenten kan ook een uitkomst bieden, maar is niet altijd even praktisch toepasbaar.

Dr. S. De Vliegheer, vakgroep Voortplanting, Verloskunde en Bedrijfsdiergeneeskunde, faculteit Diergeneeskunde, Gent (B.)